

EVANGELIUM A GALLIO

Převod materiálu

Přifanová Hana; upravila Lenka Ridzová

Přifadí v lekci

24

1. Motivační uvedení do přibhu:

a) Shrnutí a motivace „pro Teofila“

Můžete oprávněně vyjít ze skutečnosti, že Teofil podobné útoky na křesťany, jako líčí Sk 17 a 18 (viz klíč. pojmy) buď mohl sám v nějaké formě zažít nebo o nich zcela jistě slyšel. Ptá se, jak na to reagovat, co odpoví? dť římským úředníkům – popř. není-li „pro nás křesťany“ lepší vrchnost, která prostě přejí křesťanství. Lukáš na to může uvést, že křesťané a sbory nepotřebují od státu či města žádnou „protekcí“, ale důležité je, aby byli přisloušní úředníci opravdu nestranní. Strachu nás nezabývá přejná vrchnost, ale Vzkříšený Pán, který Pavla povzbuzoval „neboj se“.

b) Motivace pro předškolní děti:

Víte, jestli vaši kamarádi ze školky, školy, ze sousedství chodí do nějakého kostela? Vdí to oni o vás? Povídáte si o tom někdy? Pozvali jste je někdy na nějakou akci do kostela (vánoční divadlo, výlet...)? Posmívali se vám někdy?

c) Motivace pro mladší šk. věk:

Už se vám někdo posmíval kvůli víře, chození do nedělky? Myslíte, že kdyby se například biblické příběhy uily jako předmět ve škole, brali by vaši kamarádi a spolužáci Ježíše vážněji?

(Navržená motivace otevře otázku vztahu našeho okolí k víře, umožní dětem podlit se o zkušenosti, které občas udělají. Pokud problém řeší tím, že o své víře a přisloušnosti k církvi nemluví – třeba se zdědným, že jde o soukromou věc, upozorněte, že Pavel to takto neviděl, veřejně přisobil a přivodilo to nesnáze)

d) Motivace pro střední a starší šk. věk:

Slyšeli jste o pronásledování křesťanů? Z jakých to bývá důvodů? Víte, jaký režim panuje tam, kde jsou křesťané i lidé odlišného náboženského přesvědčení pronásledováni?

(Navržená motivace se pokouší zpřítomnit zkušenost pronásledování křesťanů a zároveň upozoruje, že pronásledování souvisí s respektem k jedinečnosti člověka. Starší děti by už měly tento rozměr umět pojmenovat.)

2. Poznámky k textu a jeho katechetickému využití:

- Korint – viz předchozí úloha:

přístavní město u přelivu mezi poloostrovem Peloponés a pevninou, sídlo římského prokonsula. Charakteristický pro něj byl pohyb a výměna zboží všeho druhu, včetně nejrozmanitějších náboženských kultů. (Více – například. Biblický slovník, nebo <http://cs.wikipedia.org/wiki/Korint> římské období). Je to zatím nejvýznamnější město na Pavlových zvestovatelských cestách. Vzhledem k jeho významu se nabízí téma "evangelium v metropoli."

– **Klaudiův edikt a jeho funkce ve vyprávění** – (viz také předchozí úloha) – při zmínce o císaři a jeho ediktu se do tenáťova obzoru dostává politická moc, s jejímž představitelem budou nositelé evangelia konfrontováni v dalším pokračování. Jedním z důvodů císařského výnosu proti židům v římu byly rozdíly mezi židy a křesťany a případnému římskému úředníkovi tu vypravěč – Lukáš – podává „návod“, jak k takovým problémům přistupovat: Tak jako Gallio, který jasně vyhlašuje – stát není rozhodčím ve věcech „správnosti náboženských vyznání“ (kdo je Mesiáš).

– **napětí křesťanská obec – synagoga – představitelé státu** – které Sk 18 odrážejí, historicky souvisí se skutečností, že synagogální shromáždění se konala s povolením římských úřadů. Křesťanské obce, které prožívaly „mesiášský konflikt“ se synagogou a osamostatnily se (či byly násilně vypuzeny), se náhle ocitly mimo tento tolerovaný prostor. Křesťané Teofilovy doby se pak ptali: Proč se máme vystavovat nebezpečí a opouštět tuhle zavedenou „střechu nad hlavou“?

Lukáš na to odpovídá ústy Vzkříšeného: „Nebojte se“ a představitelům křesťanských obcí dává do ruky návod, jak se hájit v římu stále rostoucími obviněními ze strany „pobouřené veřejnosti“ i přímo římských úřadů.

– **postava Gallia** je historicky ověřitelná, prokonsulem v Achaji byl kolem r. 52 a navíc byl bratrem respektovaného stoického filosofa Seneky.

– **protikřesťanská obvinění** – v. 13 – se během „druhé“ misijní cesty stupňují: ve Filipech zní z úst Pavlových protivníků „tito židé pobuřují a hlásají římu nepřijatelné společenské a náboženské obyčeje“ (Sk 16,21); v Tesalonice je označují příslušníci synagogy a městská lidstva za „narušitele společenských pořádků v celém světě“ (17,5-6); v Athénách se koná veřejný výslech kvůli obvinění z „cizích, podezřelých novot“ (17,19-20), a v Korintě se obvinění završuje: „(tím, že vedou k poslušnosti jedinému Bohu) navádějí k protizákonnému jednání.“ (18,13) Pravděpodobně tu máme před sebou katalog obvinění a předsudků, s nimiž se církev potkávala dobrou dobu, kdy Lukáš psal Skutky pro Teofila.

– **Galliovo rozhodnutí** – odmítá se sporem zabývat. Důležitý je způsob jeho argumentace: Kdyby šlo o nespravedlnost, nezákonnost, nebo zločin, musel bych rozhodnout. Ale je to vaše vnitřní věc, „spor o slova, jména (náboženské tituly), o správné pojetí (Mojžíšova) zákona“. Gallio spor židé x Pavel posuzuje jako „vnitřní náboženskou záležitost“ do níž není oprávněn zasahovat.

Gallio tedy potvrzuje pohled na křesťany (vyznavače ukřižovaného Mesiáše), který chce svým vyprávěním podtrhnout i Lukáš: pakliže někde existence křesťanů vyvolala konflikt, není to konflikt na rovině náboženství x společnost, jde pouze o spor „o jména“, tedy mezi dvěma skupinami, vnímanými z pohledu říma jako blízke.

Jako by chtěl Lukáš napovědět: Tak má jednat správný úředník. Galliovo rozhodnutí (*nehodlám být soudcem v takových věcech*) může vzhledem k tomu, že jde o obecně známou postavu, fungovat jako jakýsi „precedens“ – jestliže takto kdysi rozhodl on, proč by podobně nemohli rozhodovat další (jistě podobně rozvážní) prokonsulové...

– **veřejné lynčování Sosthena** – (scéna z v. 17) vyzní celou scénou komplikuje. Výslovné sdělení, že to Galliovi „nevadilo“ může být varováním pro křesťany – od těchto státních představitelů toho moc nečekejte. Ukazuje posléze Gallia v jiném světle: nerozhoduje vposledu z uvážení, ale z lhostejnosti, kterou projevuje i tvář v tvář zjevnému bezpráví. Scéna by pak v podtextu provokovala otázku, jak daleko má lhostejnost náboženská (dejte mi pokoj s vašimi náboženskými spory a handrkováním) k lhostejnému postoji úředníka, který má dbát na spravedlnost (dejte mi pokoj s právní ochranou utiskovaných menšin).

Není ovšem vyloučeno, že smysl této poněkud záhadné scény může být i opačný – Gallio se ve své nestrannosti nedá zviklat ani tím, když Pavlovi protivníci sehraji v soudní síni divadlo, které má upoutat

pozornost k jejich obžalob?

– **setkání Gallia, bratra filosofa Seneky, a Pavla, apoštola ukřižovaného mesiáše**– můžeme rozumět i jako dvěma výkladům „zlatého pravidla“. V evangelijním podání zní „Jak byste chtěli, aby druhí žinili vám, žiňte vy jim (Lk 6,31).“ V Senekově podání zní „Co nechcete, aby druhí žinili vám, nežiňte vy jim.“ Je to dobrá filosofie pro státního úředníka, pokud si z toho „co nechcete, ... nežiňte“, neudělá „co ti nepálí nehas“. Sami musíme rozhodnout, zda se Gallio nakonec právě takto neprojevil.

– **Neboj se** (18,9n) – tváří v tvář nepřítelství a Galliově lhostejnosti může nově vyznít povzbuzení Vzkříšeného – „Neboj se, mluv a nemlž, já budu s tebou.“ Garantem dalšího kázání evangelia není příznivý nakloněný státní úředník, ale sám Vzkříšený, jeho slib a jeho věrnost. V tomto smyslu lze pak vyložit i závěrečnou oddílu – další dlouhodobou práci v Korintě, návrat z cesty a nenápadný pokračování další.

3. Formulace tématu:

Neutralita státní moci?

Spory křesťané vs. židé.

4. Vykladačská a katechetická úskalí

Obvinění z pobuřování atd. mohou nám i dříve znít malicherně – šlo však o závažná provinění proti státu, jako kdyby dnes někdo narušoval základní mravní normy, bezpečnost země, platnost ústavy apod. Šlo o žiny s velkým společenským dopadem, rychlou publicitou, a navíc ochotou „zločince“ lynčovat a upírat jim „právo na spravedlivý proces“ – který měl např. Pavel zajišťovat římským občanstvím.

Dnes mohou podobně fungovat předsudky a obvinění z extremismu, protispolečenského jednání, z nepřisloužnosti k podezřelým skupinám, které mají blízko k terorismu. S neochotou poskytnout zákonem zaručená práva se setkávají příslušníci menšin, uprchlíci a pod. Musíme si uvědomit, že církev, jak ji zná Lukáš a Teofil, je právě v tomto znevýhodněném menšinovém postavení – a s dříve pak můžeme přemýšlet o tom, kdo je na tom stejný, neubrání se pomlouvám, nedovolá se (nebo jen těžko) práva.

Problematiku neutrálního a zaujatého vztahu „světské vrchnosti“ ke křesťanům nenajdete zřejmě přímo v Pavlových epištolách. Sám Pavel řešil problém spíše z „opačného konce“ – musel se vyrovnávat spíše s křesťanským „anarchismem“, odmítáním státních institucí jako takových, a křesťany učil neutrální státní moc respektovat – viz 7. 13.

5. Osnovy vyprávění

a) osnova pro předškolní děti

Úloha je pro předškolní děti příliš složitá a abstraktní.

Nabízím krátký příběh o Filipovi, fiktivním úředníkovi shromáždění v Galliově paláci.

Tématem je strach, víra, křesťanství vs. židovství

I. Jak vznikl v Korintě křesťanský sbor, křesťan Filip

II. Rozdělení křesťané vs. židé

III. V Galliově paláci

IV. Filipovy úvahy o tom, co se stalo

b) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Soustřeďte se na téma ohrožení korintského sboru obviněním z protizákonného jednání. Zdrazněte, že se ho Pavel nezalekl – a k podobné odvaze a svobodomyšlnosti je zván i Teofil. Na Galliově nestrannosti můžete ukázat, že stát tu není od toho, aby organizoval, jak správně věřit (a křesťané to po něm ani nemají požadovat).

I. Motivace

II. Pavlovo kázání evangelia má úspěch, proto vyvolává i pomluvy a závist

III. Protivník není třeba se bát – Pavel nemluví, je ochoten se hájit

IV. Gallio se ukazuje jako nestranný v náboženských sporech

V. Pavel káže a buduje sbor ještě po dlouhou dobu bez překážek

c) poznámky a osnova pro střední a starší školní věk

I. Motivace

II. Teofil přichází s otázkou – co s pomluvami a obviňováním ze strany úřadů?

III. Lukáš líší korintské pokračování – Pavel před soudem

IV. Galliův výnos – nejsem tu od toho, abych řešil náboženské spory

(V. Výhody a úskalí Galliovy tolerance – „zlaté pravidlo“)

VII. Pavel pokračuje v apoštolském úkolu povzbuzen Vzkříšeným

6. Metodické pokyny k pracovnímu listu Zd. Šorma

Obrázek může dobře splnit funkci „motivačního uvedení“. Děti mají na obrázku vybrat a vybarvit, co považují za zločin. Společně si ukažte, co kdo vybral a ptejte se proč. Můžete se také ptát, proč je důležité rozlišovat mezi tím, co zločin je a co není. Starší děti přitom můžete upozornit, že dnes pod tlakem náboženského extremismu roste tendence opustit myšlenku nábožensky neutrálního státu. Na to můžete vyprávět, jaký význam měl nábožensky neutrální soudce pro prvotní křesťany. Práci s obrázkem je samozřejmě možné zařadit také do vyprávění v momentě, kdy má Gallio reagovat na obžalobu židů, nebo po vyprávění, aby podle něho děti vybraly, co je zločin a co není.

7. Liturgický rámec

Vstupní verš (Žalm 9,12):

Přijte žalmy Hospodinu, který na Sijónu trní,

oznamujte mezi lidmi jeho skutky.

písn?: viz odkaz na píse? na konci

8. Vyprávění a nápady pro předškolní v?k

Úloha je pro předškolní d?ti p?íliš složitá a abstraktní.

Nabízím krátký p?íb?h o Filipovi, fiktivním ú?astníkovi shromáždění v Galliov? paláci.

Tématem je strach, víra, k?es?anství vs. židovství

Pom?cky: mapa; obrázek Korintu, synagogy

Apoštol Pavel cestoval z místa na místo a vyprávěl lidem o Ježíši. Taky o tom, jak byl ukřižovaný a vzkříšený. Na své cestě se dostal do Korintu.

Ukázat na map?, ukázat cesty, kudy prošel.

Taky tady kázal, n?kte?í lidé uv???ili a za?ali se scházet. N?kte?í z nich byli p?vodem židé. To znamená, že v???ili ve stejného Pána Boha jako Pavel a k?es?ané, jako v???íme my, ale nev???í v Pána Ježíše.

A tyto dv? skupiny v???ících lidí se za?aly hádat. Už se nemohli k?es?ané i židé scházet ve stejných domech, synagógách. Museli se rozdělit.

Filip byl dříve taky žid. Chodil pravidelně do synagogy. Ale pak se setkal s Pavlem a uv???il v Ježíše, stal se z něj k?es?an.

V měst? Korint byl správcem, místodržitelem Gallio. N?co jak starosta nebo hejtman. Nebo král. K němu lidé p?icházeli, když m?li nějaké spory, když se stal zlo?in.....

Jednou se Filip ocitl ve velkém shromáždění lidí, kte?í p?išli do Galliova paláce. Židé, které Filip dobře znal ze synagogy, sem p?ivedli Pavla a další k?es?any a cht?li, aby Gallio k?es?any potrestal, že nev???í správn?, ned?lají věci tak, jak židé podle Zákona mají. Gallio ale řekl, že to se ho netýká, to si oni musí řešit sami. S tím na mě necho?te.

Strhla se bitva, lidé se poprali, vrhli se na představeného synagogy, zbili ho tam.

Ale Gallio nic! Filip měl strach. Předtím si říkal, že je to dobře, když vládce nechce řešit spory kolem náboženství. Ale teď? Když se lidé na někoho vrhnou, bijí ho, že to skoro nepřežije? Neměl by ten Gallio něco udělat?

Filipovi se našť?stí nic nestalo. Šel dom? a p?emýšlel.

Vzpomněl si, jak se mu jeho p?átelé židé smáli, že se stal k?es?anem. Bylo mu to líto. Chtěl se s nimi dál p?átelit. Měl chu? jim o své ví?e povídat, chtěl je pozvat na bohoslužby. Ale pak to raději neudělal. Raději se jim vyhnul.

Modlitba:

Pane Bože, jsme rádi, že o Tobě víme, že můžeme chodit do kostela a do nedělní školy. Jsme rádi, že jsou tady lidi, kteří v Tobě jsou stejní jako my. Prosíme za naše kamarády a spolužáky, kteří v Tebe nevěří. Amen.

Hra: Cesty apoštola Pavla (viz níže)

9. Vyprávění pro střední školní věk

Pomůcky: Obrázek města Korintu, synagogy, římského úředníka (Encyklopedie antiky, Slovník antické kultury, Dějiny umění aj.), filosofa Seneky

I. MOTIVACE

Už se vám někdo posmíval, že chodíte do kostela? Jak by se vám líbilo, kdyby byl ve škole předemť „křesťanství“? Myslíte, že by měl stát církev víc podporovat? Proč by to vlastně měl dělat? Jaké to je, když stát církvím a věřícími lidem neproje, když je za jejich víru trestán a všelijak postihuje? Existuje to někde?

II. ÚSPĚCH VYVOLÁVÁ NEPŘÁTELSTVÍ

Pavlovi se dařilo v Korintě získávat lidi pro Ježíše Krista. Hodně jich v Ježíše uvěřilo a nechalo se pokřtít. To ovšem vyvolalo závist a nepřátelství mezi Židy. Jak se někomu daří, hned se někde vynoří někdo, komu to není milé. Proč se to tak mezi lidmi děje?

Židé se spojili proti Pavlovi. Přivedli ho před soud a obžalovali ho.

III. SOUD PŘED GALLIEM

Tehdy byl místodržitelem v provincii Achaji (Korint byl jejím hlavním městem) Gallio. Římský občan, bratr filozofa Seneky. Židé před ním přivedli Pavla a žalovali: „Tento člověk navádí lidi, aby uctívali Boha v rozporu se zákonem!“ Pavel už se chtěl zařít hájit. Věbec se Gallia ani Židů nebál. Možná mu ještě zněla v uších Ježíšova slova z nedávného snu: „Neboj se, já jsem s tebou.“

IV. GALLIO ODMÍTÁ SOUDIT

Ale Gallio všechny překvapil. Obrátil se k Židům a řekl jim: „Kdyby šlo o přešestpek nebo zločin, pak bych se vaší žalobou zabýval. Ale to, o co se hádáte, to jsou vaše věci. Některá jména a slova a váš vlastní zákon – to si prosím vyřešte sami. Do toho mi nic není. To jsou vaše náboženské spory, já tomu nerozumím a ani mě to nezajímá.“ Gallio odmítl řešit spory mezi dvěma náboženskými skupinami. On je přece politik. Náboženské spory a? spolu řeší ti, kterých se týkají. Politická moc do nich nebude zasahovat.

Gallio dal vyvést všechny ze soudní síně. Pavel tak unikl odsouzení a mohl dál v Korintě působit bez překážek.

V. RVAŽKA V SOUDNÍ SÍNĚ

Ale rozhodnutí žalobců, Židů, bylo tak veliké, že se poprali, dokonce ještě hned v soudní síni. Pustili se do nového přestaveného synagogy Sosthena. Že by si na něm chtěli vylít vztek z toho, že neuspěli? Bili ho přímou před oči Gallia.

Jenže Gallio tomu věbec nevěnoval pozornost. I to mu bylo jedno. Bylo mu lhostejné, že před ním přestala bít jednoho člověka? Nebo si říkal, co to tady na mě hraje za komedii? Takhle mě přece na svou stranu stejně nezískají. Gallio si prostě rvačky lidí v soudní síni nevšímal.

Pavel si mohl říct, že na státního úředníka se opravdu nemůžeme spoléhat. Bylo by možno pochopit, že mu jsou lhotečné vnitřní náboženské spory. Ale může mu být jedno, když před ním někoho bijí? To je přece divné. Jenže, tak to někdy skutečně je. Ostatně, Galliův bratr Seneka přece říkával: „Co nechcete, aby druzí ?inili vám, ne?íte vy jim.“ A Gallio si to ještě zjednodušil a udělal z toho „nehas, co t? nepálí“.

VI. PAVEL POKRAŽUJE

Pavel zůstal v Korintě ještě dlouho. Až po roce a půl se se všemi rozloučil a nasedl na loď a vydal se na cestu k Jeruzalému. Provázeli ho Priscilla a její muž Akvila, s nimiž kdysi šil stany. Dostali se do Efezu, kde oba manželé zůstali. Pavel tam navštívil synagógu. Tamní Židé ho přemlouvali, aby s nimi zůstal a kázal jim, ale on nechtěl. Řekl jim: „Jestli bude Bůh chtít, vrátím se, ale nejprve musím dokončit svou cestu.“ Pavel nasedl na loď, která jela do Cesareje v Syrii. Odtud už přesky dorazil do Jeruzaléma. V Jeruzalémě pak vyprávěl bratřím a sestrám, kde všude vznikly nové sbory. Bylo toho tolik, o čem mohl mluvit. Vždyť byl tak dlouho pryč! Potom se z Jeruzaléma vrátil do sboru, který ho na celou druhou cestu poslal, do Antiochie.

MODLITBA

Pane Ježíši, nemůžeme spoléhat na politiky, prezidenty, úředníky. Ale můžeme spoléhat na tebe a na tvého Ducha. Prosíme, posiluj nás, když se budeme potěbovat někoho nebo něčeho podržet. Amen.

10. Náměty k rozhovoru

– je nějaký rozdíl mezi tím, když se vám někdo posmívá, že „vůíte“, a tím, když „správnou víru“ určuje stát a jeho úředníci?

– jaký rozdíl slyšíte mezi poekadly: „Jak byste chtěli, aby druzí ?inili vám, ?íte vy jim“ – „Co nechcete, aby druzí ?inili vám, ne?íte vy jim“ – „Co t? nepálí nehas“?

– víte, co to je lynčování, „soudce lynč“?

– víte, která politická strana si dala do názvu křesťanství? Myslíte, že má víc než ostatní na mysli svobodu a respekt k menšinám, různým vyznáním a náboženstvím?

– pokuste se zjistit, jak dlouho trvalo, než byl založen váš sbor (kdo tu kázal, kde se vzali první evangelíci, jak dlouho trvalo, než postavili kostel ?i modlitebnu)?

– víte o nějakém fará?i od vás ze sboru ?i odjinud, který byl za komunist? „zbaven státního souhlasu“ a nesměl kázat? Jak se s tím vyrovnal sbor, jak církev, jak on sám?

– myslíte, že za komunist? šlo nějak protestovat proti státem organizovanému šikanování křesťanů? (pozn. – dnešní d?ti už tuhle problematiku samy nezažily, ale p?íbh?hy jako dnešní jsou dobrým podnětem k tomu, aby tuto minulost zaaly zkoumat.)

Hra:

Cesty apoštola Pavla:

d?ti si rozdělí jména míst podle toho, kde už Pavel byl: Korint, Efez, Antiochea, Tarsus, Jeruzalém...

Sedí se na židlích, 1 židle chybí, ten, kdo nemá židli, stojí uprostřed a říká, mezi kterými m?sty bude Pavel cestovat. D?ti se jmény t?ch m?st si musí vyměnit místa, ten uprostřed se snaží sednout si na uvolněnou židli.

11. A ještě se ohlédn?te

Rozumíte p?íb?hu? Co vám p?ipadá pro vás d?ležit? Jak p?íb?h shrnout jednou v?tou? Jaký byste mu dali název?

A co vaše skupinka? Jaké jsou „vaše“ d?ti, kde se scházíte, kolik máte ?asu, jak moc jsou ochotné diskutovat, resp. poslouchat, malují rády? Hrají rády hry?

Které d?razy z p?ípravy zvolíte?

Odkaz na pracovní list

[24 Evangelium a Gallio](#)

Odkaz na píse?

[Z p?et?žkého k?íže, který nesl Pán](#)

[Z?sta? s námi, Pane \(EZ622\)](#)

[V nebi je tr?n \(SV360\)](#)

[Mír na zemi daruj nám](#)

[Moudrost mi, Pane, dávej](#)

[Bojujte, bojujte dál, pohle?te jen, v dálce svítá](#)

[Kristus má v rukou celý sv?t](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 18,1–2](#)

[Skutky 18,12–22](#)